

JE BROOD DELEN. Drie bijeenkomsten met volwassenen rond brood; door Mirjam Hermans en Chris 't Mannetje. Docete, Utrecht, 1992. 48 blz., f 15,00. ISBN 90-801189-1-5.

In 1988 voltooide Eric Wijnands een schitterend schilderij, dat op een unieke wijze het mysterie en de oorsprong van de eucharistie in beeld bracht. Een kunstwerk, dat het resultaat was van een intensieve samenwerking tussen deze schilder en twee theologen: Mario de Groot en Ernst Thuring (in 1990 overleden). Het schilderij vormde de basis voor en het middelpunt van het succesvolle en veelgebruikte diaklankbeeld *Je brood delen, droom of werkelijkheid*, uitgegeven door Docete in Utrecht.

Twee volwassenenkatecheten (Chris 't Mannetje, stafmedewerker van het DPC te Rotterdam en Mirjam Hermans, dekenaal katechete in het Westland) zijn de uitdaging aangegaan om aan dit schilderij en deze diaserie katechetische handen en voeten te geven. Op basis van hun ervaringen in de praktijk en vanuit de bekommernis om zo zorgvuldig mogelijk met deze diaserie om te gaan, ontwierpen ze een project, een cursus van drie bijeenkomsten voor katechese met volwassenen met als doel: een gelovig communicatieproces rond eucharistie tot stand te brengen en in te oefenen.

Rode draad in het project is de pendelbeweging tussen het aanbod van de christelijke traditie en de eigen beleving. Een pendelbeweging dus tussen verleden, heden en toekomst. Want een gelovig communicatieproces veronderstelt immers een wisselwerking tussen beelden uit het verleden en de beelden die men zelf resp. de ander heeft. Het heden heeft slechts toekomst door de wijze waarop we met onze wortels in het verleden omgaan; iedere tijd en plaats legt een eigen kernelement in de interpretatie van de eucharistie (de auteurs verwijzen hier naar Schillebeeckx' visie op de historiciteit en contextualiteit van geloven). Leren van het verleden met het oog op de toekomst dus; of, zoals de auteurs het zelf formuleren: 'Het heden nieuwe toekomst geven/door bewustwording van en inzicht in het verleden/om vandaaruit het heden te richten op waar we van dromen voor de toekomst' (blz. 12).

Het project is allereerst bedoeld voor ouders van eerste communicanten. Maar ook is gedacht aan leden van liturgische, diaconale of katechetische werkgroepen; en voorts aan 'gewone' parochianen en oecumenisch opgezette groepen.

Doelstelling van de cursus is: deelnemers en begeleiders (mannen en vrouwen!) meer inzicht in het verhaal van de eucharistie - het breken en delen van brood en wijn tot gedachtenis van Jezus - te laten krijgen, 'opdat het ook hen in velerlei opzicht meer dierbaar kan worden'. Een doelstelling, die wordt gelegitimeerd vanuit de opvatting, dat de eucharistie het centrum van het geloven van de geloofsgemeenschap is en dat de voorbereiding op eucharistie zwaartepunt moet zijn van het katechetisch handelen in de parochie.

Het project mikt niet (alleen) op een cognitief leerproces, maar ook - en vooral - op 'inlevingsdoelen': 'oog hebben voor', 'vertrouwd raken met', 'bewust worden van'. 'Leren' betekent in dit project: samen (deelnemers en begeleiding) op weg gaan, gezamenlijk in een proces stappen. Een groepsproces, dat met name wordt gekenmerkt door een narratieve en beeldende benadering. Belangrijk is, dat er ruimte en plaats is voor ieders individuele beeld en verhaal. Van deelnemers wordt verwacht, dat zij alle drie bijeenkomsten meemaken: een *conditio sine qua non*.

Bij het project hoort veel beeldmateriaal. Een gedeelte daarvan (o.a. twee kleurenreproducties en drie foto's) is opgenomen in de bijbehorende set

werkbladen, een ander deel (diaserie, poster, serie van 42 foto's) is als aanvullend materiaal te bestellen.

Hoewel het project gezien moet worden als een raamwerk en uitdrukkelijk geen knellend keurslijf wil zijn, wordt weinig aan het toeval overgelaten. In een hoofdstuk 'Voorwaarden' vinden de begeleid(st)ers in kort bestek bij elkaar, wat van hen wordt verwacht en aan welke voorwaarden moet worden voldaan om de bijeenkomsten succesvol te laten verlopen: beperkte groepsgrootte, zorg besteden aan de inrichting van de ruimte, werken met foto's, het bijhouden van een logboek. 'Geen leren zonder zelf te ervaren': daarom is een apart hoofdstuk 'Toerusting' opgenomen om pastores en vrijwillig(st)ers die met dit project willen gaan werken te trainen.

Na 20 bladzijden goed gedocumenteerde (voetnoten!) en uiterst heldere verantwoording (afgesloten met twee modellen voor een uitnodigingsbrief), volgt het draaiboek voor de drie bijeenkomsten, waarin per bijeenkomst steeds dezelfde onderdelen terugkeren: doelstelling en schema van het verloop (inhoud, methode, tijd, materiaal), uitgewerkt programma (met instructies en suggesties voor toelichtingen), telkens afgesloten met een verhaal. Niet alleen de lay-out is een lust voor het oog, maar ook de wijze waarop cursisten en begeleiding stapsgewijze mee op weg worden genomen verdient navolging. 'Cirkelen om een geheim' betekent in dit project namelijk niet: vaag en oeverloos met elkaar in gesprek gaan over eucharistie, maar op systematische wijze samen ontdekken, welke beelden en elementen uit de traditie (de 'verticale lijn') in verbinding kunnen worden gebracht met de eigen beleving en ervaring (de 'horizontale lijn'). In hoeverre deze doelstelling gehaald wordt, hangt natuurlijk mede af van de betrokkenheid en inzet van de deelne(e)m(st)ers en begeleiding. Garantie voor het welslagen van de bijeenkomsten kan het project zèlf uiteraard niet geven, maar bij een kwaliteitsprodukt is dat eigenlijk ook niet nodig.